

Sota-aika muistoissamme * Sankarivainajat sotien aikana * Vastausohjeet

1. SOTA-AIKA MUISTOISSAMME

Kansanrunousarkiston kysely vuosista 1939-45

Vastausaika 13.3.2000 - 30.6.2001

Niin kuin hyvin tiedetään, Suomen talvisodan päättymisestä on 60 vuotta ja Lapin sodan päättymisestä 55 vuotta. Vielä jonkin aikaa on mahdollista tavoittaa muistajia, kuulla koettua ja välittyntä, uuttakin. Paljon on sotavuosista kerrottu, tallennettu, julkaistu - ja silti paljon jää kysymättä, hämärtyy ja unohtuu. Ehkä nyt on sopiva hetki kertoa juuri Sinun, vanhempiesi tai sukulaistesesi tarina. Tai se kertomatta jäänyt osa tarinasta.

Sukupolvet vaihtuvat ja näkökulmat muuttuvat, mutta sota-aikaa valottaville aineistoille on jatkuva kysyntä. Alle on kirjattu aihealueita, jotka viime vuosina ovat nousseet esiin aloitteissa ja keskusteluissa; yksi aihe tarkentuu kääntöpuolella erilliseksi tutkimuskyselyksi. Voit valita näistä, mutta yhtä hyvin voit muotoilla aiheet ja otsikot itse. Aikaa näihin "sotatalkoisiin" on varattu tavallista runsaammin eli jatkosotaa edeltäneen välirauhan verran, vuoden 2001 kesäkuun loppuun saakka. Tänä aikana ehditään tarkentaa kysymyksiä ja lähettää uusia tarpeen mukaan. Joulukuussa 2001 summataan tuloksia ja jaetaan osallistujille kirjapalkintoja sekä arpoen että sisältöjen perusteella. Sodanjälkeiseen aikaan tullaan paneutumaan myöhemmin erillisessä kyselyssä.

Vastaukset voivat tulla paperilla tai sähköpostina. Myös äänitteitä ja valokuvia otetaan vastaan. Aineisto arkistoidaan nykyisten ja tulevien tutkijoiden käyttöön Kansanrunousarkistoon. Mahdollista julkaisemista varten otetaan lähettäjään erikseen yhteyttä. Tervetuloa talkoisiin!

Sota-aika muistoissamme - muutamia aiheita:

- * Viimeinen rauhan syksy
- * Viipurin tapahtumat
- * Sodan alkuhetket
- * Salpalinjan

* Sota lapsen silmin	linnoitustyöt
* Yhteydenpito sinne jonnekin	* Sodan loppuhetket
* Kotirintamanaiset	* Isän ja äidin sotajutut
* Opiskelu sotavuosina	* Kuolema ja sankarit
* Sota-ajan avioliitto	* Aseveljeys
* Sota-ajan viihde	* Venäläinen silloin ja nyt
* Eräs loma	* Ikävin sotamuisto
* Siirtoväen kohtaaminen	* Hauskin sotamuisto
* Saksalaiset	* Sota perheessäni
* Taistelut ja sotatoimet	

2. SANKARIVAINAJAT SOTIEN AIKANA

Ilona Kemppainen, Helsingin yliopisto/ talous- ja sosiaalhistoria, puh. 09-191 8946
(väitöskirjatutkimus)

1. Sanomalehdessä julkaistavat kuolinilmoitukset olivat sota-aikana yksi keskeinen suremisen keino; niistä tuli aiempaa enemmän koko kansan tapa. Oliko kuolinilmoitus rahallisesti merkittävä asia kaatuneen omaisille? Kuka siitä ja sen sisällöstä päätti, kuka maksoi? Oliko ilmoitus niin tärkeä, että esim. suojeluskuntien tai seurakunnan taholta oli saatavissa apua? Mitä sankarivainajien kuolinilmoitukset merkitsivät omaisille ja ystäville?

2. Sankarihautajaiset olivat toinen keskeinen sankarikuolemaan liittyvä asia. Missä määrin ne olivat suojeluskuntien ja yhteisön kokoontuminen, kuinka paljon omaisia kuultiin järjestelyissä? Oliko spontaani surun ilmaiseminen esim. itkemällä hyväksyttyä vai oliko sitä parempi välttää? Kuinka hyvin useamman kaatuneen hautajaisissa voitiin ottaa huomioon kaatunut yksilönä? Tuntuiko se tarpeelliselta?

3. Sankarihaudat ja hautausmaat. Omaiset saattoivat valita, haudataanko kaatunut sankarihautaan vai perhehautaun. Onko tietoa siitä, millä perusteilla valinta tapahtui ja miten siihen suhtauduttiin yhteisön taholta, esim. pidettiinkö parempana että kylän kaikki sankarivainajat ovat samassa sankarihaudassa?

4. Vuonna 1918 hautausmaiden ulkopuolelle tehdyistä punaisten haudoista siirrettiin jonkin verran vainajia kirkkomaahan viime sotien aikana. Onko tällaisesta toiminnasta tietoa? Kuka toimi sen alullepanijana, miten ihmiset siihen suhtautuivat?

VASTAUSOHJEET

Kirjoita omalla tyylilläsi koneella tai siististi käsin

- tavallisille A4-arkeille vain toiselle puolelle paperia; kirjoituksen laajuus vapaa
- jättäen vasempaan reunaan nelisen senttiä tyhjää liuskojen sitomista varten

Kirjoita alkuun omalle liuskalleen

- nimi, syntymäaika ja -paikka, vanhempien ammatti, oma ammatti, koulutus sekä osoite ja puhelinnumero

- allekirjoitettu suostumuksesi siihen, että aineisto talletetaan nimelläsi Kansanrunousarkistoon tutkimuskäyttöön sekä mahdolliset käyttörajoitukset

Jos liität vastaukseesi valokuvia

- lähetä myös negatiivit (kokonaisina negatiiviliuskoina) mikäli ne ovat käytössäsi
- kirjoita jokaisesta kuvasta mahdollisimman tarkat tiedot erilliselle paperille (ei kuviin); tärkeimmät tiedot ovat kuvausaika ja
- paikka, kuvan aihe, kuvatut henkilöt sekä kuvaaja
- älä kiinnitä kuvia mihinkään; älä myöskään revi niitä irti vaan lähetä kokonaiset albumit tai albumilehdet
- merkitse vastauksesi alkuun selvästi, pitääkö kuvat tai negatiivit palauttaa vai ei; kaikkea palautettavaa aineistoa ei ehkä ole mahdollista kopioida kuva-arkistoon
- valokuvien valokopioita tai ns. laser-kopioita ei arkistoida kuva-arkistoon; voit kuitenkin liittää niitä kirjoitukseesi tai antaa niitä tiedoksi kuvista, joita voisit lähettää kopioitavaksi

Jos äänität (olet estynyt itse kirjoittamasta tai haastattelet toista henkilöä)

- käytä C-kasetti- tai avokelanauhuria, mieluiten erillistä mikrofonia
- puhu nauhan alkuun haastatteluaika ja -paikka ja haastattelijan ja haastateltavan henkilötiedot sekä kysy suostumus siihen, että aineisto talletetaan myös haastateltavan

nimellä tutkimuskäyttöön
Kansanrunousarkistoon

- kirjoita samat tiedot nauhakoteloon, sekä lyhyesti erilliselle paperille nauhan sisältö
- vältä valmiiksi kirjoittamasi tekstin ääneenlukua; lähetä silloin mieluummin teksti

Lähetä vastauksesi 30.6.2001 mennessä osoitteeseen
SKS / Kansanrunousarkisto, PL 259, 00171
HELSINKI

Kirjoita kuoreen nimesi, osoitteesi sekä tunnus "Sota-aika". Kirjoituksia ei palauteta, joten ota itse itsellesi kopio.

Voit lähettää vastauksesi myös sähköpostiviestinä

- email: keruu@finlit.fi
- kirjoita viestin aihekenttään tunnuksiksi Sota-aika
- kirjoita alkuun omat tietosi edellä olevan ohjeen mukaan
- pitkät tekstit voit lähettää liitetiedostona, mutta vältä useiden erillisten liitetiedostojen lähettämistä
- digitaalisten kuvien lähettämisestä tulee sopia erikseen (tiedostokoko, kuvamäärä ja tallennusmuoto)

Lisätietoja:

Tutkija Juha Nirkko, SKS Kansanrunousarkisto

p. (09) 131 23238

Email Juha.Nirkko@finlit.fi

Päivitetty 15.4.2000